

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะทางนโยบาย

ในบทนี้จะสรุปผลการศึกษาและเสนอมาตรการทางนโยบายซึ่งได้จากการศึกษาโดยแบ่งหัวข้อออกเป็น 3 ส่วนดังนี้ หัวข้อ 5.1 บทสรุป หัวข้อ 5.2 เป็นหัวข้อเสนอแนะทางนโยบาย และหัวข้อ 5.3 เสนอแนะทางสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

5.1 บทสรุป

คงได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าปัจจุบันความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีสูงขึ้น เนื่องจากนโยบายการส่งเสริมกิจกรรมปศุสัตว์ของรัฐบาลในปี 2535 มีผลทำให้ปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของประเทศไทยไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในประเทศ ดังนั้นการเพิ่มผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จึงเป็นหนทางในการตอบสนองความต้องการใช้ที่สูงขึ้นได้ดีที่สุด เพื่อไม่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศและถ้ามีผลผลิตมากพอก็สามารถส่งเป็นสินค้าออก นำรายได้เข้าประเทศได้อีกทางหนึ่ง อย่างไรก็ตามการที่จะเพิ่มผลผลิตได้ยังขาดข้อมูลในการตัดสินใจที่ดี เช่น ประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรในสภาพปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพในการที่จะเพิ่มผลผลิตของเกษตรกรที่ยังคงเหลืออยู่ว่าจะทำได้และคุ้มค่าหรือไม่ในการส่งเสริมให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเมื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแล้วผลประโยชน์ตกอยู่ที่ใครบ้าง ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาจากเกษตรกรตัวอย่าง 166 ราย ในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรยังมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิตได้ เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีประสิทธิภาพทางเทคนิค (TE) คิดเป็นร้อยละ 80 ของประสิทธิภาพสูงสุด ส่วนประสิทธิภาพทางด้านราคา (AE) มีประมาณร้อยละ 68 และประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจโดยรวมประมาณร้อยละ 56 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ยังทำการผลิตไม่เต็มประสิทธิภาพหรือยังผลิตไม่ถึงจุดที่ได้กำไรสูงสุด และจุดอ่อนของเกษตรกรยังคงเป็นความสามารถทางด้านการตลาดเพราะประสิทธิภาพทางด้านราคาของเกษตรกรมีเพียงร้อยละ 68 นอกจากนี้ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่าระบบสหกรณ์ที่รัฐส่งเสริมให้เป็นองค์กรที่ช่วยเหลือทางด้านการตลาดของเกษตรกรไม่ประสบความสำเร็จ เพราะเมื่อทำการเปรียบเทียบประสิทธิภาพทางด้านราคาของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์และเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์แล้วจะเห็นว่าไม่แตกต่างกันมากนัก โดยที่ประสิทธิภาพทางด้านราคาของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์มีค่าเท่ากับประมาณร้อยละ 69 และเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์มี

ค่าประมาณร้อยละ 68 อย่างไรก็ตามในด้านการผลิตนั้นถือว่าเกษตรกรมีความสามารถสูงเนื่องจากประสิทธิภาพทางเทคนิคมีค่าประมาณร้อยละ 80

ผลการศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกร พบว่าตัวแปรในเรื่องปัจจัยทางธรรมชาติ เช่น ปริมาณน้ำฝน ยังคงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการผลิตทางการเกษตร นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านพื้นที่เพาะปลูกก็ยังคงเป็นปัจจัยที่สำคัญเช่นเดียวกัน แต่การเพิ่มประสิทธิภาพโดยอาศัยปัจจัยที่สำคัญทั้ง 2 ข้างคั้นนั้นทำได้ลำบาก เนื่องจากปัจจัยทางธรรมชาติไม่สามารถที่จะควบคุมได้ และการเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกในปัจจุบันก็ทำได้ลำบากเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามผลการศึกษายังพบตัวแปรที่สามารถควบคุมได้เพื่อใช้ส่งเสริมในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตคือ การศึกษาและการให้สินเชื่อการเกษตร ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 นี้เป็นที่ทราบกันดีจากงานวิจัยทางด้านการศึกษาที่ผ่านมาว่าสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรได้ ดังนั้นนโยบายของรัฐบาลในการยกระดับความเป็นอยู่ของเกษตรกรที่ผ่านมา ก็มีการส่งเสริมในเรื่องการให้ความรู้ การศึกษาและการให้สินเชื่อมาโดยตลอด แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้เพราะการส่งเสริมในด้านการศึกษาและสินเชื่อจำเป็นต้องมีการใช้นโยบายอื่นๆ ประกอบด้วยซึ่งจะกล่าวต่อไปในหัวข้อเสนอแนะทางนโยบาย

ผลการศึกษาเรื่องผลตอบแทนทางสังคมพบว่าเมื่อมีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แล้วจะให้ผลตอบแทนทางสังคมที่ดีขึ้นเนื่องจากค่าผลตอบแทนทางสังคมที่ได้มีค่าเป็นบวก และพบว่าผลตอบแทนทางสังคมภายใต้อุปสงค์ปัจจุบัน ให้ผลตอบแทนสูงกว่าอุปสงค์เดิมในอดีต นอกจากนี้ภายใต้อุปสงค์ในปัจจุบันยังมีการกระจายผลตอบแทนทางสังคมได้ดีกว่าในอดีต ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการส่งเสริมทางการปศุสัตว์ของรัฐบาลในปี 2535 ทำให้ข้าวโพดที่ผลิตได้ในประเทศจะถูกนำมาใช้ในประเทศเกือบทั้งหมด โดยเฉพาะทางด้านปศุสัตว์ ซึ่งที่ก่อนปี 2535 นั้นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จะเป็นสินค้าส่งออก ดังนั้นเมื่อมีการใช้ในประเทศมากขึ้นการกระจายผลตอบแทนทางสังคมจึงดีขึ้น โดยเฉพาะผู้บริโภครายจะได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับอุปสงค์ในอดีต

5.2 ข้อเสนอแนะทางนโยบาย

จากการศึกษาพบว่านโยบายการเพิ่มผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สามารถทำได้โดยการขยายสินเชื่อการเกษตรและการส่งเสริมทางการศึกษา ซึ่งการส่งเสริมสินเชื่อจำเป็นต้องขยายให้ครอบคลุมเกษตรกรในพื้นที่ห่างไกลซึ่งยังไม่สามารถจะเข้าถึงสินเชื่อเพื่อการเกษตรจากแหล่งที่เป็นสถาบันได้เพื่อลดต้นทุนของเกษตรกร ในขณะที่เดียวกันการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรแก่เกษตรกรนั้นก็ควรมีการกำกับดูแลให้มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกษตรกรมีโอกา

นำสินเชื่อการเกษตรที่ได้ไปใช้ในกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตอย่างที่เป็นอย่างในปัจจุบัน นอกจากนี้แล้วทางด้านการศึกษารัฐบาลควรส่งเสริมเกษตรกรให้มีระดับการศึกษาสูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจและการปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยีในการผลิตและการตลาดในปัจจุบันเพื่อให้พร้อมเผชิญและลดความเสี่ยงจากความผันผวนทางการผลิตและการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการส่งเสริมทั้งทางด้านการศึกษาและสินเชื่อเพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จะประสบความสำเร็จได้จะต้องมีการปรับปรุงทั้งโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีการผลิต สถาบันสินเชื่อและสถาบันการตลาดเพื่อเพิ่มช่องทางเลือกในการผลิตของเกษตรกร ช่องทางเลือกจำหน่ายผลผลิตและเลือกซื้อปัจจัยการผลิตของเกษตรกรซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงและลดส่วนเหลือมการตลาดของพ่อค้าคนกลางลงได้ นอกจากนี้รัฐจะต้องทำให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางด้านการผลิตและการตลาดได้อย่างรวดเร็วทั่วถึงภายใต้โลกเทคโนโลยีข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วเช่นปัจจุบัน เนื่องจากในโลกเทคโนโลยีนั้น ต้องยอมรับว่าอะไรก็เกิดขึ้นได้เสมอและยังมีภาวะของการแข่งขันที่สูงก็ย่อมทำให้กฎเกณฑ์และแบบแผนทั้งหลายกลายเป็นเรื่องที่สามารถแก้ไขปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลาไม่ยึดติดเหมือนในอดีต

5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปน่าจะมีการเพิ่มตัวแปรที่สำคัญอื่นๆเช่น ค่าความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เพาะปลูก ซึ่งน่าจะอธิบายความแตกต่างของผลผลิตและประสิทธิภาพการผลิตได้ดีกว่าการใช้ตัวแปรคัมมีค่าบด ลักษณะการถือครองที่ดินที่เป็นเจ้าของที่ดิน และการถือครองแบบเช่า เพื่อจะได้ทราบข้อจำกัดของเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพได้ นอกจากนี้ควรทำการประมาณอุปสงค์ใหม่โดยใช้ตัวแปรอธิบายอื่นๆ และใช้รูปแบบสมการให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เพื่อให้ได้สมการอุปสงค์ที่ดี ซึ่งจะช่วยให้ประมาณค่าผลตอบแทนทางสังคมถูกต้องมากยิ่งขึ้น และการศึกษานี้ได้สมมติให้ฟังก์ชันกำไรเป็นแบบ Cobb-Douglas Profit Function อาจจะทำให้ข้อสรุปผิดไปจากสภาพความเป็นจริง ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น การศึกษาครั้งต่อไปจึงควรกำหนดให้ ฟังก์ชันกำไรอยู่ในรูปแบบอื่นๆที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง